

Capricornus, Samuel Friedrich Bockshorn, skladatel, kapelník, pedagog, narozen 21. 12. 1628, Žerčice (u Mladé Boleslavi), zemřel 10. 11. 1665, Stuttgart.

Vyrůstal v rodině evangelického kněze, která pro své augsburské vyznání odešla za třicetileté války do Maďarska (1639). Vystudoval gymnázium v Šoproni, kde také zpíval v chrámovém sboru, pokračoval studiem teologie a filozofie ve Slezsku a v Německu. Po krátkém pobytu a dočasném zaměstnání ve škole v Štrasburku studoval hudbu ve Vídni (1649) a dva roky (1649–51) působil jako soukromý učitel v rodině lékaře Raygera v Bratislavě. Krátce po sňatku s dcerou evangelického kněze Eliškou Knoglerovou, s níž měl čtyři děti, byl v březnu 1651 jmenován učitelem hudby na evangelickém gymnáziu, nedlouho poté také hudebním ředitelem kůru chrámu Nejsvětější Trojice v Bratislavě. Na vlastní žádost byl po roce zbaven výuky a věnoval se tak výhradně řízení kůru a kompozici.

Z Bratislavy odešel Capricornus pro zhoršený zdravotní stav do Stuttgartu, kde byl v dubnu 1657 jmenován dvorním kapelníkem württemberského vévody Eberharda III. I zde našel výhodné využití svých skladatelských schopností, které však byly poznamenány sporem s varhaníkem kolegiátního kostela Phillipem Friedrichem Böddeckerem. Ten pravděpodobně ze žárlivosti, neboť byl kandidátem na post dvorního kapelníka, který Capricornus získal, sepisoval kritiky Capricornova kompozičního stylu. V odpovědích na polemiky se objevují jména Giuseppe Valentini, Antono Bretali či Giacomo Carissimi, jejichž skladatelský styl a estetiku se odkazoval. S těmito i dalšími hudebními osobnostmi včetně dvorní kapely ve Vídni udržoval Capricornus kontakt, některé jeho skladby se dostaly mimo jiné i Giacomo Carissimi, který je uváděl na kůru u sv. Apolináře v Římě. Mezi jeho žáky patří např. Johann Philipp Krieger, Johann Caspar Ferdinand Fischer, Georg Christoph Strattner.

Největší část Capricornova hudebního odkazu tvoří díla z období jeho působení v Bratislavě. Zkomponoval zde 112 skladeb, mnohé z nich vyšly tiskem ve sbírkách *Opus Musicum* (1655) a *Jubilus Bernhardi* (1660), některé z nich byly vydány posmrtně ve sbírce *Opus auerummissarum* (1670). Kromě svých děl uváděl Capricornus jako kapelník také skladby současných italských skladatelů (Giovanni Antonio Rigatti, Claudio Monteverdi, Giovanni Rovetta, Giacomo Carissimi atd.), stejně tak i skladatelů německého původu (Michael Praetorius, Johann Hermann Schein, Heinrich Schütz atd.). Významně se tak zastal o vysokou uměleckou úroveň v Bratislavě, o níž hovoří tři dochované hudební inventáře. Capricornus byl často označován za výraznou osobnost vývoje německé duchovní hudby v období mezi Heinrichem Schützem a Johannem Sebastianem Bachem. Soupis děl čítá na

400 skladeb rukopisných i tiskem vydaných, nedochovaly se z nich převážně světské skladby, které zahrnovaly opery, balety a komorní repertoár. Pod vlivem Giacoma Carissimiho užil fúzi motetového stylu s novými italskými světskými formami, jíž přispěl k rozvoji duchovního koncertu a chrámové kantáty. Několik menších koncertů se dochovalo ve sbírkách *Geistliche Harmonien* a *Theatrum Musicum*, písňová tvorba převážně na latinské texty s doprovodem bassa continua ve sbírce *Geistliche Concerten*. Na našem území se v hudební sbírce v Kroměříži dochovala *Vánoční mše*, *Dixit Dominus* a *Magnificat* z roku 1656.

I. Lexika

Dlabacz.

PHSN

ČSHS

MGG²

New Grove²

II. Ostatní

Buchner, Hans: Samuel Friedrich Capricornus (1629–1665). Sein Leben und seine Werke. (Mnichov 1922).

Rybarič, Rychard: Samuel Capricornus v Bratislavě (Slovenská hudba XIV, 1970)

Rybarič, Rychard: Judicium Salomonis. Samuel Capricornus a Giacomo Carissimi (Musicologica slovacca III, 1971, 161–79)

Sittard, Josef: Samuel Capricornus contra Philipp Friedrich Bötdecker (Sammelbände Der Internationalen Musikgesellschaft 1991, 3(1), 87–128).

Petra Švandová